

Spotřebitel

Jestliže elektronický platební rozkaz vydaný na základě návrhu (žaloby) obsahujícího tvrzení věřitele, že peněžité plnění požaduje jako (konkretizované) nároky vzešlé z platně uzavřené (označené) smlouvy o spotřebitelském úvěru uzavřené s dlužníkem podle zákona o spotřebitelském úvěru, nabyt právní moci a stal se vykonatelným, pak insolvenční správce, který odůvodnil popěrný úkon tím, že věřitel zkoumal úvěruschopnost dlužníka (spotřebitele) jinak, než tvrdil v návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu, nebo že věřitel nezkoumal úvěruschopnost vůbec (např. i rozporu s tím, co tvrdil v návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu), uplatnil jako důvod popření pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným elektronickým platebním rozkazem skutečnosti, které nebyly uplatněny dlužníkem v řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí; o důvod popření pohledávky pro jiné právní posouzení věci nejde (§ 199 odst. 2 insolvenčního zákona).

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 29 ICdo 16/2023-104 ze dne 27.4.2023)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce AAA INSOLVENCE OK v. o. s., se sídlem v N.J., jako insolvenčního správce dlužníka M. P., zastoupeného Mgr. L.D., advokátkou, se sídlem v O., proti žalovanému Home Credit a. s., se sídlem v B., zastoupenému Mgr. R.P., LL. M., advokátem, se sídlem v P., o určení pravosti a výše vykonatelných pohledávek, vedené u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 70 ICm XY, jako incidenční spor v insolvenční věci dlužníka M. P., narozeného XY, bytem XY, vedené u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. KSHK 70 INS XY, o dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 14. listopadu 2022, č. j. 70 ICm XY, 104 VSPH XY (KSHK 70 INS XY), tak, že dovolání proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 14. listopadu 2022, č. j. 70 ICm XY, 104 VSPH XY (KSHK 70 INS XY), se odmítá v rozsahu, v němž směřuje proti té části prvního výroku, kterou odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o nákladech řízení, jakož i v rozsahu, v němž směřuje proti druhému výroku o nákladech odvolacího řízení. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 14. listopadu 2022, č. j. 70 ICm XY, 104 VSPH XY (KSHK 70 INS XY), a rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 8. srpna 2022, č. j. 70 ICm XY, se zrušují a věc se vrací insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem ze dne 8. srpna 2022, č. j. 70 ICm XY, Krajský soud v Hradci Králové (dále jen „insolvenční soud“):

[1] Zamítl žalobu, kterou se žalobce (AAA INSOLVENCE OK v. o. s., jako insolvenční správce dlužníka M. P.) domáhal vůči žalovanému (Home Credit a. s.) určení, že žalovaný nemá dílčí pohledávku č. 1, přihlášenou do insolvenčního řízení dlužníka, co do výše 23.268,13 Kč (bod I. výroku), a že nemá ani dílčí pohledávku č. 2 ve výši 20.261,40 Kč přihlášenou do insolvenčního řízení dlužníka (bod II. výroku).

[2] Určil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (bod III. výroku).

2. Insolvenční soud – vycházejí z ustanovení § 199 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), a z ustanovení § 172 odst. 1 a § 174a odst. 3 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), a odkazuje na závěry rozsudku

Nejvyššího soudu ze dne 18. července 2013, „sp. zn.“ (správně sen. zn.) 29 ICdo 7/2013 [jde o rozsudek uveřejněný pod číslem 106/2013 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 106/2013“), který je (stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže) dostupný i na webových stránkách Nejvyššího soudu] – dospěl po provedeném dokazování k následujícím závěrům:

3. Žalobce neuplatnil jako důvod popření pohledávek skutečnosti, které dlužník neuplatnil v nalézacím řízení; důvodem popření bylo jiné právní posouzení věci spočívající toliko v námitce neplatnosti právního jednání pro nesplnění povinnosti dostatečného posouzení úvěruschopnosti dlužníka. Šlo tedy o popěrný úkon přesahující rámec § 199 insolvenčního zákona. Nadto žalobce v popěrném úkonu ani v žalobě nikterak nezpochybnil elektronický platební rozkaz (a tedy vykonatelnost pohledávky).

4. Insolvenční soud navíc ověřil ze spisu nalézacího soudu, že elektronický platební rozkaz byl doručen dlužníku řádně do vlastních rukou. Důvodem, pro který dlužník neuplatnil v řízení své případné námitky, tak byla výlučně jeho pasivita, což nelze přičítat k tíži věřitele.

5. Předpokladem pro vydání elektronického platebního rozkazu je závěr soudu, že právo na zaplacení peněžité částky vyplývá ze skutečností uvedených žalobcem. Takový úsudek je tedy v souladu s citovanou judikaturou dovolacího soudu současně postačující pro závěr, že elektronický platební rozkaz obsahuje právní posouzení věci včetně posouzení toho, zda věřitel řádně posoudil úvěruschopnost dlužníka. V rozkazním řízení se nedokazuje ani neosvědčuje pravdivost žalobcem tvrzených skutkových okolností. Soud jejich pravdivost nezkoumá, pouze zjišťuje, zda skutkové okolnosti vyličené žalobcem skutečně zakládají tvrzené subjektivní právo.

6. K odvolání žalobce Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 14. listopadu 2022, č. j. 70 ICm XY, 104 VSPH XY (KSHK 70 INS XY):

[1] Potvrdil rozsudek insolvenčního soudu (první výrok).

[2] Určil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (druhý výrok).

7. Odvolací soud – vycházející ze skutkového stavu zjištěného insolvenčním soudem a v rovině právní pak (rovněž) z ustanovení § 199 insolvenčního zákona – dospěl po přezkoumání napadeného rozhodnutí k následujícím závěrům:

8. Ustanovení § 199 odst. 2 insolvenčního zákona je ustanovením kogentním, jednoznačně formulujícím pravidlo pro přezkum pohledávek, jejichž vykonatelnost je založena rozhodnutím příslušného orgánu. Insolvenční řízení má své zvláštnosti a má-li být efektivní, nelze v jeho rámci zásadně přezkoumávat věcnou správnost pravomocných rozhodnutí; srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. července 2016, „sp. zn.“ (správně sen. zn.) 29 ICdo 16/2015, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. prosince 2017, „sp. zn.“ (správně sen. zn.) 29 ICdo 55/2016, nebo usnesení Ústavního soudu ze dne 3. února 2016, sp. zn. IV. ÚS 1456/2015 [usnesení je (stejně jako další rozhodnutí Ústavního soudu zmíněná níže) dostupné na webových stránkách Ústavního soudu]. Zákonnou výjimku z tohoto pravidla tvoří jen možnost uplatnit skutečnosti, jež nebyly uplatněny dlužníkem v řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí; srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. února 2014, „sp. zn.“ (správně sen. zn.) 29 ICdo 4/2012 [jde o rozsudek uveřejněný pod číslem 59/2014 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 59/2014“)], rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. listopadu 2015, „sp. zn.“ (správně sen. zn.) 29 ICdo 44/2013, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. června 2020, „sp. zn.“ (správně sen. zn.) 29 ICdo 125/2018.

9. Přitom je lhostejné, zda takové skutečnosti dlužník neuplatnil vlastní vinou např. proto, že zcela rezignoval na svou procesní obranu v příslušném řízení, čímž přivodil vznik exekučního titulu založeného rozhodnutím, jež se neodůvodňuje vůbec (např. platební rozkaz nebo směnečný platební

rozkaz), nebo rozhodnutím, jež se odůvodňuje jen minimálně (např. rozsudkem pro zmeškání nebo rozsudkem pro uznání).

10. Právní posouzení věci (však) není vyloučeno jako důvod popření pravosti nebo výše přihlášené vykonatelné pohledávky, jestliže z pravomocného rozhodnutí příslušného orgánu, jímž byla pohledávka přiznána, žádné právní posouzení věci neplyne.

11. Přizná-li příslušný orgán věřiteli vůči dlužníku jiné než zákonem předepsané příslušenství pohledávky, tím, že chybně určí právní předpis, který stanoví, jaký druh příslušenství k pohledávce náleží (místo úroků z prodlení přizná poplatek z prodlení), je kritika takového rozhodnutí kritikou správnosti právního posouzení věci.

12. U rozsudků pro uznání a pro zmeškání se právní posouzení věci (v rovině zkoumání předpokladů, za nichž mohla být taková rozhodnutí vydána) promítá v předem definovaném a zákonem omezeném typu odůvodnění (§ 157 odst. 3 o. s. ř.). U platebního rozkazu včetně elektronického platebního rozkazu a u směnečného nebo šekového platebního rozkazu se právní posouzení věci (v rovině zkoumání předpokladů, za nichž mohla být taková rozhodnutí vydána) projevuje v tom, že soud taková rozhodnutí (jež neobsahují žádné odůvodnění) vydal. Závěr soudu, že i ohledně žalobcem požadovaného příslušenství pohledávky lze o věci rozhodnout rozsudkem pro uznání, v sobě zahrnuje též úsudek, že takto přiznávané příslušenství pohledávky neodporuje právním předpisům (§ 153a odst. 2, § 99 odst. 2 věta první část věty za středníkem o. s. ř.). Takový úsudek je současně postačující pro závěr, že rozsudek pro uznání obsahuje právní posouzení věci ohledně přiznaného příslušenství pohledávky (srov. R 106/2013).

13. Popírá-li insolvenční správce vykonatelnou pohledávku, je povinen v popěrném úkonu konkrétně uvést (vedle podstatných náležitostí popěrného úkonu) i skutečnosti, pro které pohledávku popřel (důvody popření); srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. února 2018, „č. j. 29 ICdo 39/2016-184“ (správně sen. zn. 29 ICdo 39/2016) uveřejněný pod číslem 39/2019 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 39/2019“).

14. Z uvedeného plyne, že insolvenční správce popírající vykonatelnou pohledávku musí již v rámci popěrného úkonu uvést skutečnosti, na kterých své popření zakládá (důvody popření). Neuvede-li žádné skutečnosti, pro které pohledávku popřel, nebude mít pro účely uplatnění popření žalobou u soudu k dispozici žádné skutečnosti, kterými by nárok na určení neexistence vykonatelné pohledávky mohl odůvodnit. Běžně přijímanou praxí je přitom postup, kdy insolvenční správce důvody popření specifikuje v seznamu přihlášených pohledávek, na který v protokolu o přezkumném jednání pouze odkáže (srov. např. R 39/2019).

15. Důvody popření pravosti a výše (vykonatelné pohledávky), které uvedl u přezkumného jednání a které byly zaznamenány v upraveném seznamu přihlášek, je popírající insolvenční správce vázán.

16. Odvolací soud ověřil, že na přezkumném jednání konaném dne 24. ledna 2022 (B-4) byly přezkoumány předmětné pohledávky žalovaného jako vykonatelné a popřeny žalobcem co do pravosti a výše, a to dílčí pohledávka č. 1 ve výši 23.268,13 Kč a dílčí pohledávka č. 2 ve výši 20.261,40 Kč z důvodu neplatnosti smlouvy - porušení povinnosti věřitele posoudit úvěruschopnost dlužníka podle § 86 a § 87 zákona č. [257/2016](#) Sb., o spotřebitelském úvěru.

17. S odkazem na „rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 1 As 30/2015, Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Cdo 3178/2018 a Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 4129/2018“ [správně jde o rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. dubna 2015, sp. zn. 1 As 30/2015, uveřejněný pod číslem 3225/2015 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu (dále jen „RNSS 3225/2015“), rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. července 2018, sp. zn. 33 Cdo 2178/2018, a o nález Ústavního soudu ze

dne 26. února 2019, sp. zn. III. ÚS 4129/18, uveřejněný pod číslem 32/2019 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu], se odvolací soud nejprve zabýval otázkou, zda sporné pohledávky jsou vskutku pohledávkami vykonatelnými.

18. Není (přítom) pochyb o tom, že pohledávky byly přihlášeny a přezkoumány jako vykonatelné, přičemž insolvenční soud otázku, zda skutečně jde o pohledávky vykonatelné, do skončení přezkumného jednání postupem podle § 191 odst. 2 insolvenčního zákona neřešil (účastníci do té doby vykonatelnost nezpochybnili). Platí tedy, že se spor o povahu popřené pohledávky přenesl do tohoto incidenčního sporu; srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. ledna 2019, „sp. zn.“ (správně sen. zn.) 29 ICdo 144/2017 (jde o usnesení uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 6, ročník 2020, pod číslem 62).

19. Odvolací soud se (tedy) ztotožnil se závěrem insolvenčního soudu, že předmětné pohledávky jsou pohledávkami vykonatelnými, a to na základě vykonatelného elektronického platebního rozkazu Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou (dále též jen „okresní soud“) ze dne 11. února 2021, č. j. EPR 30106/2021-5 (dále též jen „elektronický platební rozkaz“), proti němuž dlužník nepodal odpor.

20. Popěrná tvrzení a (ve smyslu § 199 odst. 3 insolvenčního zákona) žalobní tvrzení směřovala proti platnosti smlouvy o revolvingovém úvěru ze dne 18. ledna 2019 (dále též jen „úvěrová smlouva“), s tím, že neplatnost úvěrové smlouvy (podle § 86 a § 87 zákona č. [257/2016](#) Sb.) měla být způsobena tím, že (podle žalobce) žalovaný neověřil řádně úvěruschopnost dlužníka.

21. Na projednávanou věc nedopadají závěry dovolatelkou označeného R 59/2014 a „rozhodnutí“ Nejvyššího soudu „sp. zn.“ 29 ICdo 28/2012 (správně jde o rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. září 2014, sen. zn. 29 ICdo 28/2012). V dané věci (totiž) nešlo o přihlášené vykonatelné směnečné pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu, u nichž lze uplatnit jako důvod popření pravosti nebo výše i kauzální námitky, které dlužník dříve neuplatnil.

22. Ve smyslu § 199 odst. 2 insolvenčního zákona, je pak nutno považovat za skutečnosti neuplatněné dlužníkem v řízení takové skutkové okolnosti, které nebyly posouzeny rozhodujícím orgánem (v daném případě soudem), typicky v procesní situaci, kdy mu nebyly a ani nemohly být známy. Jde o skutkové okolnosti, které „mění skutkový terén“ projednávaného případu, např. nové tvrzení, že podpis dlužníka na smlouvě byl zfalšován nebo podpis je sice pravý, ale byl vynucen násilím apod. Jde a contrario o obdobu procesní situace u nových, (a proto nepřipustných) tvrzení účastníka v odvolacím řízení dle § 205a o. s. ř.; musí jít o nová tvrzení takové kvality (a tedy přípustná v incidenčním řízení dle § 199 odst. 2 insolvenčního zákona), že by naopak byla v odvolacím řízení nepřipustná podle § 205a o. s. ř. Podle § 199 odst. 2 insolvenčního zákona lze tudíž proti vykonatelné pohledávce uplatnit „jen takové nové skutkové okolnosti, které nemohl soud posoudit“.

23. Žalobce v řízení u insolvenčního soudu tvrdil, že žalovaný nesplnil povinnost postupovat s odbornou péčí při ověření schopnosti dlužníka jako spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr, jak to ukládá zákon o spotřebitelském úvěru. Nicméně z důkazu provedeného návrhem na vydání elektronického platebního rozkazu odvolací soud zjistil, že v něm byl dlužník (žalovaný) označen v rubrice „fyzická osoba“ nebo „fyzická podnikající osoba“ za „fyzickou osobu“ a navrhovatel v nalézacím řízení (v tomto řízení žalovaný) byl a je podnikatelem.

24. Jak plyne z § 174a odst. 2 o. s. ř., je-li dotyčná fyzická osoba podnikatelem, musí návrh na vydání elektronického platebního rozkazu obsahovat též identifikační číslo osoby (návrh ale neobsahoval identifikační číslo dlužníka). Okresní soud měl oporu pro závěr, že dlužník je spotřebitelem, nejen v označení v návrhu, ale i v úvěrové smlouvě k návrhu připojené (v ní byl obsažen odkaz na zákon o spotřebitelském úvěru, přičemž úvěrový rámec byl určen částkou 80.000 Kč a spotřebitel měl uhradit celkem 87.323 Kč).

25. Při vydání platebního rozkazu bere soud v úvahu nejen skutečnosti tvrzené v žalobě, ale i to, zda rozhodné skutečnosti vyplývají z listin předložených navrhovatelem. V dané nalézací věci navrhovatel (zdejší žalovaný) přiložil k žalobě úvěrovou smlouvu, takže okresní soud si nepochybně byl vědom toho, že dlužník byl spotřebitelem (a mohl tuto skutečnost právně zhodnotit). Jeho závěr, že lze rozhodnout platebním rozkazem, zahrnuje i úsudek, že přiznaný nárok neodporuje právním předpisům. Pro incidenční spor není podstatné, zda nalézací soud právně zhodnotil věc z hlediska zákona o spotřebitelském úvěru. Šlo o právní hodnocení, které příslušelo nalézacímu soudu a které insolvenční soud nemůže přezkoumávat s ohledem na zákaz stanovený v § 199 odst. 2 insolvenčního zákona.

26. Popěrné tvrzení správce uvedené v jeho zprávě o přezkumu je jiným právním hodnocením, ke kterému s ohledem na zákaz stanovený v § 199 odst. 2 insolvenčního zákona nelze přihlídnout. Okolnost, že okresní soud vydal elektronický platební rozkaz, svědčí o tom, že na základě tvrzení obsažených v návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu a přiložených listin právně posoudil uvedený nárok jako oprávněný. Kdyby insolvenční soud tento právní závěr přezkoumal, šlo by o jiné (a tedy dle § 199 odst. 2 insolvenčního zákona nedovolené) právní posouzení věci.

27. Žalobce sice správně poukazyval na judikaturu vnitrostátních soudů (Ústavního soudu, Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu), z níž vyplývá povinnost soudů zabývat se otázkou, zda v případě spotřebitelského úvěrového vztahu úvěrující před poskytnutím úvěru řádně prověřil úvěruschopnost dlužníka, nicméně nedoceníl, že to již musel zkoumat nalézací soud. Okolnost, že nalézací soud tuto skutečnost před vydáním elektronického platebního rozkazu případně chybně vyhodnotil jako nepodstatnou v rovině právní „nebo skutkové“, nezakládá právo žalobce coby insolvenčního správce uplatnit ji opětovně jako důvod popření pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím.

II. Dovolání a vyjádření k němu

28. Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost vymezuje (poměřováno obsahem dovolání) ve smyslu ustanovení § 237 o. s. ř. argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na dovolacím soudem vyřešené právní otázce, která má být dovolacím soudem otázka posouzena jinak. Konkrétně jde o otázku:

Posuzuje se námitka neplatnosti úvěrové smlouvy pro rozpor se zákonem o spotřebitelském úvěru u přihlášené vykonatelné pohledávky jako nepřipustné jiné právní posouzení věci?

29. Dovolatel namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení.

30. V mezích uplatněné dovolacího důvodu dovolatel po shrnutí závěrů R 106/2013 s přihlédnutím k ustanovením § 42 odst. 4 a § 79 odst. 1 o. s. ř. dovozuje, že neuvede-li žalobce v návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu „skutečnosti o tom, zda věřitel před uzavřením úvěrové smlouvy splnil povinnost posuzovat úvěruschopnost žalovaného“, nejde o vadu žaloby odůvodňující její odmítnutí. Jde i tak o projednatelný návrh směřující k vydání elektronického platebního rozkazu, aniž by soud zjišťoval, zda věřitel řádně splnil (tuto) zákonnou povinnost.

31. Dovolatel míní, že právní názor Nejvyššího soudu (z R 106/2013) o nepřipustném jiném právním posouzení věci „z důvodu neplatnosti úvěrové smlouvy“ by měl být revidován, neboť se jeví značně formalistickým, nespravedlivým a rozporným s koncepcí stále se zvyšující ochrany spotřebitele. K tomu se dovolává závěru Ústavního soudu obsaženého v nálezu sp. zn. III. ÚS 4129/18 (že obecné soudy mají povinnost zkoumat, zda věřitel řádně splnil povinnost posuzovat úvěruschopnost úvěrovaného).

32. Úsudek, podle kterého nemůže jít k tíži věřitele, že dlužník byl v nalézacím řízení pasivní (a neuplatnil námitku neplatnosti úvěrové smlouvy pro rozpor se zákonem o spotřebitelském úvěru), nemá dovolatel za správný, zdůrazňuje, že důsledkem porušení povinnosti věřitele posoudit úvěruschopnost spotřebitele je absolutní (nikoli jen relativní) neplatnost smlouvy. K tomu poukazuje (co do povinnosti zabývat se touto otázkou z úřední povinnosti) i na závěry obsažené v rozsudku „SDEU ze dne 5. 3. 2020 ve věci C-679/18“ (správně jde o rozsudek Soudního dvora Evropské Unie, druhého senátu, ze dne 5. března 2020, C-679/18, ve věci OPR-Finance s. r. o. proti GK).

33. S přihlédnutím k závěrům obsaženým v rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Cdo 2178/2018 dovolatel dovozuje, že judikaturu Nejvyššího soudu, ze které vyšel odvolací soud, je nutné revidovat právě z důvodu koncepce pravidel rozkazních řízení umožňujících vydání rozhodnutí v rozporu s nálezem Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 4129/18 a s judikaturou Nejvyššího soudu k ochraně spotřebitele tak, aby mohlo dojít ke zcela odůvodněnému prolomení pravidla stanoveného v § 199 odst. 2 větě za středníkem insolvenčního zákona.

34. Za spravedlivé by dovolatel pokládal řešení, jež by (jako výjimku z pravidla) obsahovalo závěr, že je-li důvod pro popření vykonatelné pohledávky přiznané platebním rozkazem nebo elektronickým platebním rozkazem dovozován z neplatnosti smlouvy pro rozpor se zákonem o spotřebitelském úvěru, nejde v takovém případě o (nepřípustné) jiné právní posouzení věci podle § 199 odst. 2 insolvenčního zákona, nýbrž o přípustnou námitku skutkovou.

35. Žalovaný ve vyjádření navrhuje dovolání zamítnout, maje postup předestřený dovolatelem za nemyslitelný. Není (totiž) možné, aby insolvenční soudy prováděly v případech vykonatelných rozhodnutí právní hodnocení, které přísluší soudům nalézacím. Takovým postupem by soudy nejen porušily zákaz stanovený v § 199 odst. 2 insolvenčního zákona, ale narušily by i princip právní jistoty a zásadu legitimního očekávání věřitele vykonatelné pohledávky.

III. Přípustnost dovolání

36. Pro dovolací řízení v této věci je rozhodný občanský soudní řád v aktuálním znění.

37. Nejvyšší soud se nejprve zabýval přípustností podaného dovolání.

38. Dovolání výslovně směřuje (bez dalšího rozlišení) proti oběma výrokům napadeného rozhodnutí. V rozsahu, v němž směřuje proti té části prvního výroku napadeného rozhodnutí, kterou odvolací soud potvrdil rozsudek insolvenčního soudu ve výroku o nákladech řízení, jakož i v rozsahu, v němž směřuje proti druhému výroku napadeného rozhodnutí o nákladech odvolacího řízení, Nejvyšší soud dovolání, jež může být přípustné jen podle § 237 o. s. ř., bez dalšího odmítl podle § 243c odst. 1 o. s. ř., jelikož přípustnost dovolání proti výroku o nákladech řízení vylučuje ustanovení § 238 odst. 1 písm. h/ o. s. ř.

39. V rozsahu, v němž směřuje proti té části prvního výroku napadeného rozhodnutí, kterou odvolací soud potvrdil rozsudek insolvenčního soudu ve výrocih o věci samé, je dovolání přípustné podle § 237 o. s. ř., když potud pro daný případ neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání vypočtených v § 238 o. s. ř. a v posouzení dovoláním předestřené právní otázky je napadené rozhodnutí v rozporu s níže označenou judikaturou Nejvyššího soudu.

IV. Důvodnost dovolání

40. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto - v hranicích právních otázek vymezených dovoláním - zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

41. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

42. Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází. Pro právní posouzení věci jsou rozhodná následující skutková zjištění (z nichž vyšly oba soudy):

43. Návrhem na vydání elektronického platebního rozkazu ze dne 2. února 2021 podaným u okresního soudu se žalovaný (coby žalobce a věřitel) domáhal vydání elektronického platebního rozkazu, jímž okresní soud uloží dlužníku (coby žalovanému a úvěrovému dlužníku) zaplacení částky 81.811,49 Kč s kapitalizovaným úrokem ve výši 8.703,38 Kč, s úrokem ve výši 16,9 % ročně z částky 79.996,89 Kč za dobu od 28. ledna 2021 do zaplacení, s kapitalizovaným zákonným úrokem z prodlení ve výši 1.681,49 Kč a se zákonným úrokem z prodlení ve výši 8,25 % ročně z částky 81.811,49 Kč za dobu od 28. ledna 2021 do zaplacení.

44. Návrh na vydání elektronického platebního rozkazu odůvodnil žalovaný tím, že dne 18. ledna 2019 uzavřel s dlužníkem smlouvu o revolvingovém úvěru, jejíž nedílnou součástí se podpisem staly úvěrové podmínky, s tím, že podpisem dlužník stvrdil, že se seznámil s úvěrovými podmínkami, všechna jejich ustanovení jsou mu srozumitelná, považuje je za dostatečně určitá a souhlasí s nimi. Tamtéž se uvádí, že před uzavřením úvěrové smlouvy věřitel řádně prověřil úvěruschopnost žalovaného, a to prostřednictvím odborných pracovníků, kteří v rámci zjišťování kreditního skóre žadatele o úvěr posuzují jeho příjmovou a výdajovou stránku, přezkoumávají klientské informace o proměnných jako např. věk, vzdělání, zdroj příjmu, rodinný stav, počet dětí, způsob bydlení, taktéž nahlíží do externích úvěrových registrů. Výstupem je hodnota limitu nejvyšší měsíční splátky, která může být žadateli o úvěr schválena, aniž by došlo k jeho předluzení. Došlo-li následně ke změně poměrů žalovaného, v důsledku které přestal hradit poskytnutý úvěr, nebylo to zapříčiněno nedostatečným prověřením jeho úvěruschopnosti. Dále návrh na vydání elektronického platebního rozkazu obsahuje tvrzení, z nichž vyplývá, že dlužník v mezích daného úvěrového rámce čerpal úvěr v celkové výši 86.965,19 Kč, na který uhradil částku 25.976 Kč započítanou na úrok, poplatky a jistinu způsobem patrným z přiloženého splátkového kalendáře, že nesplacený zůstatek úvěru se stal splatným (pro nehrazení splátek) 14. října 2020, přičemž z požadovaných 81.811,49 Kč činí 79.996,89 Kč neuhrazená jistina úvěru, 114,60 Kč poplatky za pojištění, 200 Kč náklady na vymáhání a 1.500 Kč smluvní pokuty.

45. Elektronickým platebním rozkazem ze dne 11. února 2021, č. j. EPR 30106/2021-5, okresní soud: [1] Uložil dlužníku, aby do 15 dnů ode dne doručení elektronického platebního rozkazu zaplatil žalovanému částku 81.811,49 Kč s kapitalizovaným úrokem ve výši 8.703,38 Kč, s úrokem ve výši 16,9 % ročně z částky 79.996,89 Kč za dobu od 28. ledna 2021 do zaplacení, s kapitalizovaným zákonným úrokem z prodlení ve výši 1.681,49 Kč a se zákonným úrokem z prodlení ve výši 8,25 % ročně z částky 81.811,49 Kč za dobu od 28. ledna 2021 do zaplacení, nebo aby v téže lhůtě podal u okresního soudu odpor proti elektronickému platebnímu rozkazu (bod I. výroku). [2] Uložil dlužníku, aby do 15 dnů ode dne doručení elektronického platebního rozkazu zaplatil žalovanému na náhradě nákladů řízení částku 20.261,40 Kč.

46. Elektronický platební rozkaz, který obsahoval řádné poučení o opravných prostředcích a exekuční poučení, podle doložky, kterou je opatřen, nabyl právní moci dne 27. března 2021 a je vykonatelný.

47. Usnesením ze dne 17. září 2021, č. j. KSHK 70 INS XY (zveřejněným v insolvenčním rejstříku téhož dne) insolvenční soud (mimo jiné) zjistil úpadek dlužníka, povolil mu oddlužení a jeho insolvenčním správcem ustanovil žalobce.

48. Podáním doručeným insolvenčnímu soudu dne 11. listopadu 2021 (P12-1) přihlásil žalovaný do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka:

[1] Pohledávku č. 1 v celkové výši 105.079,62 Kč, z titulu nedoplatku úvěru z úvěrové smlouvy, sestávající z jistiny ve výši 81.811,49 Kč a z příslušenství představovaného kapitalizovaným úrokem ve výši 8.703,38 Kč, dalším kapitalizovaným úrokem ve výši 16,9 % ročně z částky 79.996,89 Kč za dobu od 28. ledna 2021 do 16. září 2021 ve výši 8.593,20 Kč, kapitalizovaným zákonným úrokem z prodlení ve výši 1.681,49 Kč, dalším kapitalizovaným zákonným úrokem z prodlení ve výši 8,25 % ročně z částky 81.811,49 Kč za dobu od 28. ledna 2021 do 16. září 2021 ve výši 4.290,06 Kč (dále jen „dílčí pohledávka č. 1“).

[2] Pohledávku č. 2 v celkové výši 20.261,40 Kč představující přiznanou náhradu nákladů nalézacího řízení (dále jen „dílčí pohledávka č. 2“).

49. Obě pohledávky přihlásil žalovaný jako vykonatelné na základě elektronického platebního rozkazu.

50. Podle seznamu přihlášených pohledávek, včetně přezkumného listu ohledně pohledávek žalovaného (P12), dlužník obě pohledávky uznal. Dovolatel popřel dílčí pohledávku č. 1 co do pravosti i výše co do částky 23.268,13 Kč [s tím, že skutečná výše této pohledávky činí (jen) 81.811,49 Kč]. Dílčí pohledávku č. 2 popřel dovolatel co do pravosti a výše v plném rozsahu (20.261,40 Kč). Popření obou pohledávek odůvodnil dovolatel v popěrném úkonu shodně tak, že namítá neplatnost „smlouvy“ (rozuměj úvěrové smlouvy) z důvodu porušení povinnosti věřitele posoudit úvěruschopnost dlužníka dle § 86 a § 87 zákona č. [257/2016](#) Sb. Věřitel se spokojil jen s tvrzeními dlužníka, která žádným způsobem řádně neověřil, ač je povinen ověřit příjmy dlužníka i jeho výdaje. Důsledkem tohoto porušení je, že věřiteli bude vrácena jen jistina. Insolvenční správce proto uznává rozdíl mezi půjčenou jistinou a zaplacenými splátkami. Věřitel k výzvě insolvenčního správce ohledně posouzení úvěruschopnosti přihlášku nedoplnil. Tamtéž dovolatel odkázal na RNSS 3225/2015 a na náleží Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 4129/18.

51. Usnesením ze dne 2. března 2022, č. j. KSHK 70 INS XY, zveřejněným v insolvenčním rejstříku téhož dne, insolvenční soud (mimo jiné) schválil zprávu o přezkumu zveřejněnou v insolvenčním rejstříku dne 24. ledna 2022 (B-4) a schválil oddlužení dlužníka plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty.

52. Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou rozhodná následující ustanovení zákona o spotřebitelském úvěru, občanského soudního řádu a insolvenčního zákona:

§ 86 (zákona 257/2016 Sb.)

Posouzení úvěruschopnosti spotřebitele

(1) Poskytovatel před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru nebo změnou závazku z takové smlouvy spočívající ve významném navýšení celkové výše spotřebitelského úvěru posoudí úvěruschopnost spotřebitele na základě nezbytných, spolehlivých, dostatečných a přiměřených informací získaných od spotřebitele, a pokud je to nezbytné, z databáze umožňující posouzení úvěruschopnosti spotřebitele nebo i z jiných zdrojů. Poskytovatel poskytne spotřebitelský úvěr jen tehdy, pokud z výsledku posouzení úvěruschopnosti spotřebitele vyplývá, že nejsou důvodné pochybnosti o schopnosti spotřebitele spotřebitelský úvěr splácet.

(2) Poskytovatel při posouzení úvěruschopnosti spotřebitele posuzuje zejména schopnost spotřebitele splácet sjednané pravidelné splátky spotřebitelského úvěru, a to na základě porovnání příjmů a výdajů spotřebitele a způsobu plnění dosavadních dluhů. Hodnotu majetku přitom zohledňuje tehdy, jestliže ze smlouvy o spotřebitelském úvěru vyplývá, že spotřebitelský úvěr má být částečně nebo úplně splacen výnosem z prodeje majetku spotřebitele, nikoli pravidelnými splátkami, nebo jestliže z finanční situace spotřebitele vyplývá, že bude schopen splácet spotřebitelský úvěr bez

ohledu na své příjmy.

§ 87 (zákona 257/2016 Sb.)

Důsledky porušení povinnosti posoudit úvěruschopnost spotřebitele

(1) Poskytne-li poskytovatel spotřebiteli spotřebitelský úvěr v rozporu s § 86 odst. 1 větou druhou, je smlouva neplatná. Spotřebitel může uplatnit námitku neplatnosti v tříleté promlčecí lhůtě běžící ode dne uzavření smlouvy. Spotřebitel je povinen vrátit poskytnutou jistinu spotřebitelského úvěru v době přiměřené jeho možnostem.

(2) Je-li spor o to, jaká je doba odpovídající možnostem spotřebitele podle odstavce 1, určí tuto dobu na návrh některé ze smluvních stran soud podle možností spotřebitele a v zájmu spravedlivého uspořádání práv a povinností smluvních stran s přihlédnutím k příjmu spotřebitele a jeho celkovým sociálním a majetkovým poměrům.

(3) Změní-li se možnosti spotřebitele, může soud na návrh některé ze smluvních stran sjednanou dobu nebo dobu určenou rozhodnutím změnit.

§ 79 (o. s. ř.)

(1) Řízení se zahajuje na návrh. Návrh musí kromě obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) obsahovat jméno, příjmení, bydliště účastníků, popřípadě rodná čísla nebo identifikační čísla účastníků (obchodní firmu nebo název a sídlo právnické osoby, identifikační číslo, označení státu a příslušné organizační složky státu, která za stát před soudem vystupuje), popřípadě též jejich zástupců, vylíčení rozhodujících skutečností, označení důkazů, jichž se navrhovatel dovolává, a musí být z něj patrné, čeho se navrhovatel domáhá. Ve věcech, v nichž je účastníkem řízení svěřenský správce, musí návrh dále obsahovat i označení, že se jedná o svěřenského správce, a označení svěřenského fondu. Tento návrh, týká-li se dvoustranných právních poměrů mezi žalobcem a žalovaným (§ 90), se nazývá žalobou.

(...)

§ 101 (o. s. ř.)

(1) K tomu, aby bylo dosaženo účelu řízení, jsou účastníci povinni zejména a/ tvrdit všechny pro rozhodnutí věci významné skutečnosti; neobsahuje-li všechna potřebná tvrzení žaloba (návrh na zahájení řízení) nebo písemné vyjádření k ní, uvedou je v průběhu řízení,

(...)

§ 172 (o. s. ř.)

(1) Soud může i bez výslovné žádosti žalobce a bez slyšení žalovaného vydat platební rozkaz, je-li v žalobě uplatněno právo na zaplacení peněžité částky a vyplývá-li uplatněné právo ze skutečností uvedených žalobcem. V platebním rozkazu žalovanému uloží, aby do 15 dnů od doručení platebního rozkazu žalobci zaplatil uplatněnou pohledávku a náklady řízení nebo aby v téže lhůtě podal odpor u soudu, který platební rozkaz vydal. Ustanovení § 36a odst. 1 písm. a/ se nepoužije.

(...)

§ 174a (o. s. ř.)

Elektronický platební rozkaz

(1) Je-li návrh podán na elektronickém formuláři podepsaném žalobcem a nepřevyšuje-li peněžité plnění požadované žalobcem částku 1.000.000 Kč, soud může vydat na návrh žalobce elektronický platební rozkaz. Tento formulář zveřejní ministerstvo způsobem umožňujícím dálkový přístup.

(2) Návrh na vydání elektronického platebního rozkazu musí kromě obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) a náležitostí podle § 79 odst. 1 obsahovat datum narození fyzické osoby, identifikační číslo

právní osoby nebo identifikační číslo fyzické osoby, která je podnikatelem.

(3) Ustanovení § 172 až 174 platí obdobně.

(4) Návrh na vydání elektronického platebního rozkazu, který neobsahuje všechny zákonem stanovené náležitosti, nebo který je nesrozumitelný anebo neurčitý, předseda senátu usnesením odmítne, jestliže pro tyto nedostatky nelze pokračovat v řízení; ustanovení § 43 se nepoužije. (...)

§ 199 (insolvenčního zákona)

Popření vykonatelné pohledávky insolvenčním správcem

(1) Insolvenční správce, který popřel vykonatelnou pohledávku, podá do 30 dnů od přezkumného jednání nebo od právní moci rozhodnutí o schválení zprávy o přezkumu podle § 410 odst. 3 písm. a/ u insolvenčního soudu žalobu, kterou své popření uplatní proti věřiteli, který vykonatelnou pohledávku přihlásil. Lhůta je zachována, dojde-li žaloba nejpozději posledního dne lhůty soudu.

(2) Jako důvod popření pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu lze uplatnit jen skutečnosti, které nebyly uplatněny dlužníkem v řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí; důvodem popření však nemůže být jiné právní posouzení věci.

(3) V žalobě podle odstavce 1 může žalobce proti popřené pohledávce uplatnit pouze skutečnosti, pro které pohledávku popřel.

53. Ve výše uvedené podobě, pro věc rozhodné, platila citovaná ustanovení zákona o spotřebitelském úvěru v době uzavření úvěrové smlouvy (18. ledna 2019). Ustanovení občanského soudního řádu a insolvenčního zákona ve výše uvedené podobě (pro věc opět rozhodné) platí beze změny od vydání elektronického platebního rozkazu (11. února 2021).

54. Ve shora ustaveném skutkovém a právním rámci činí Nejvyšší soud k dovoláním otevřené právní otázce následující závěry:

1. K předpokladům pro vydání elektronického platebního rozkazu

55. Ponechá-li Nejvyšší soud stranou požadavek formulovaný v § 174a odst. 2 o. s. ř. (o jehož naplnění se v poměrech dané věci spor nevedl), pak obecně platí, že předpokladem pro vydání elektronického platebního rozkazu (§ 174a o. s. ř.) je i to, že žalobou (podanou na elektronickém formuláři) uplatněné právo na zaplacení peněžitého plnění nepřevyšujícího částku 1.000.000 Kč vyplývá ze skutečností uvedených žalobcem [srov. shodně již usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. srpna 2013, sen. zn. 29 ICdo 31/2013, uveřejněné pod číslem 3/2014 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 3/2014“)].

56. U platebního rozkazu včetně elektronického platebního rozkazu a u směnečného nebo šekového platebního rozkazu se pak projevuje právní posouzení věci (v rovině zkoumání předpokladů, za nichž mohla být taková rozhodnutí vydána) v tom, že soud taková rozhodnutí (jež neobsahují žádné odůvodnění) vydal (R 106/2013, R 3/2014). Uplatněné právo pak vyplývá (ve smyslu ustanovení § 174a odst. 1 a 3 o. s. ř., ve spojení s ustanovením § 172 odst. 1 věty první o. s. ř.) ze skutečností uvedených žalobcem v návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu tehdy, jestliže právní posouzení tam vylíčených rozhodujících skutečností vede samo o sobě k závěru, že žalobní návrh (tzv. petit) je po právu; srov. (k platebnímu rozkazu) např. již důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 26. ledna 2005, sp. zn. 32 Odo 382/2004, uveřejněného pod číslem 65/2005 Sb. rozh. obč., nebo důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 28. února 2012, sp. zn. 23 Cdo 4311/2011, uveřejněného pod číslem 101/2012 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 101/2012“). Mínění dovolatele, že pro vydání elektronického platebního rozkazu postačí, obsahuje-li návrh na jeho vydání (žaloba) uvedení rozhodujících skutečností ve smyslu ustanovení § 79 odst. 1 o. s. ř., tak není přiléhavé, jelikož z výše

označené judikatury (i dalších rozhodnutí Nejvyššího soudu, která z této judikatury vycházejí) se naopak podává, že pro vydání platebního rozkazu nebo elektronického platebního rozkazu se požaduje vyšší kvalita žalobních tvrzení (předjímaná ustanovením § 101 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.), totiž taková, aby ve smyslu ustanovení § 172 odst. 1 věty první o. s. ř. právní posouzení tam vylíčených rozhodujících skutečností vedlo „samo o sobě“ k závěru, že žalobní návrh (tzv. petit) je po právu. Srov. opět důvody R 101/2012 a k rozdílu mezi tvrzeními podle § 79 odst. 1 o. s. ř. a tvrzeními podle § 101 odst. 1 písm. a/ o. s. ř. např. již rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. ledna 2003, sp. zn. 29 Cdo 1089/2000, uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 2, ročníku 2003, pod číslem 35, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. července 2008, sp. zn. 29 Odo 742/2006, uveřejněný pod číslem 38/2009 Sb. rozh. obč.

57. K tomu lze dodat, že uplatňuje-li žalobce návrhem na vydání platebního rozkazu nebo návrhem na vydání elektronického platebního rozkazu požadavek na úhradu peněžitého plnění odůvodněný tím, že jde o (návrhem na vydání elektronického platebního rozkazu konkretizované) nároky vzešlé z platně uzavřené (označené) smlouvy o spotřebitelském úvěru uzavřené podle zákona o spotřebitelském úvěru, není vydání platebního rozkazu nebo elektronického platebního rozkazu v takovém případě podmíněno tím, aby žalobce výslovně tvrdil, že před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru zkoumal úvěruschopnost spotřebitele (úvěrového dlužníka) a jakým způsobem tak činil; jen proto, že takové tvrzení výslovně neobsahuje, není návrh na vydání platebního rozkazu nebo návrh na vydání elektronického platebního rozkazu vadný, ani nepostrádá vylíčení rozhodujících skutečností způsobem, jenž „sám o sobě“ vede k závěru, že žalobní návrh (tzv. petit) je po právu.

58. To, že uzavření smlouvy o spotřebitelském úvěru předcházelo (řádné) zkoumání úvěruschopnosti spotřebitele ve smyslu ustanovení § 86 zákona č. [257/2016](#) Sb., totiž plyne již z tvrzení, že žalobce uplatňuje konkretizované „smluvní“ nároky. Obecně totiž platí, že uplatňuje-li žalobce žalobou, návrhem na vydání platebního rozkazu nebo návrhem na vydání elektronického platebního rozkazu peněžité plnění, na něž mu vznikl nárok podle smlouvy, pak tím ve skutkové rovině též dává najevo, že kontraktační proces předcházející uzavření smlouvy byl prost vad, jež ji činí (nebo mohou činit) neplatnou nebo zdánlivou. S účinností od 29. května 2022 [po novele zákona o spotřebitelském úvěru provedené zákonem č. [96/2022](#) Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti finančního trhu zejména v souvislosti s implementací předpisů Evropské unie týkajících se unie kapitálových trhů, kterou byla v § 87 odst. 1 nahrazena věta druhá větou: „Soud k neplatnosti přihlédne i bez návrhu.“] řečené pro poměry spotřebitelského úvěru umocňuje, že bez předchozího zkoumání úvěruschopnosti spotřebitele by tvrzení o uplatnění nároku ze smlouvy o spotřebitelském úvěru neobstálo (nemohlo by jít o nárok z platné smlouvy).

59. Především však je nutné upozornit, že v dané věci dovolatel uplatnil výhradu, podle níž lze vydat elektronický platební rozkaz, aniž žalobce uvede v návrhu na jeho vydání „skutečnosti o tom, zda věřitel před uzavřením úvěrové smlouvy splnil povinnost posuzovat úvěruschopnost žalovaného“ (srov. reprodukci dovolání v odstavci 30. shora), bez zjevné vazby na skutečný obsah návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu zkoumaného v této věci. Ten totiž (jak popsáno v odstavci 44. shora) obsahoval též tvrzení věřitele (žalovaného), že zkoumal úvěruschopnost dlužníka před uzavřením úvěrové smlouvy. Dovolatel v dotčeném ohledu zjevně zaměňuje tvrzení o určitých skutečnostech (ta, na jejichž základě lze vydat elektronický platební rozkaz) s prokazováním jejich pravdivosti (jež má v nalézacím řízení místo tam, kde řízení neskončí právní mocí vydaného elektronického platebního rozkazu).

2. K přezkoumání vykonatelné pohledávky.

60. Obecně platí (ve shodě s dikcí § 199 odst. 2 insolvenčního zákona), že u přihlášené vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu (příslušným orgánem tu může

být nejen soud, ale např. též orgán veřejné správy nebo rozhodce anebo rozhodčí soud) lze uplatnit jako důvod popření její pravosti nebo výše jen skutkové námitky, konkrétně jen skutečnosti, které dlužník neuplatnil v řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí (R 106/2013, R 3/2014).

61. Přitom je lhostejné, zda takové skutečnosti dlužník neuplatnil vlastní vinou např. proto, že zcela rezignoval na svou procesní obranu v příslušném řízení, čímž přivodil vznik exekučního titulu založeného rozhodnutím, jež se neodůvodňuje vůbec (např. platební rozkaz, elektronický platební rozkaz, nebo směnečný platební rozkaz), nebo rozhodnutím, jež se odůvodňuje jen minimálně (např. rozsudkem pro zmeškání nebo rozsudkem pro uznání). Pro úspěch takového popření bude naopak určující, zda skutečnosti, které dříve neuplatnil dlužník, jsou způsobilé změnit výsledek „spor o pohledávku“ (právě ony jsou důvodem ve výsledku jiného právního posouzení věci); tedy, že v porovnání se skutečnostmi, které dlužník dříve uplatnil, jsou skutečnosti, které dříve uplatněny nebyly, rozhodující příčinou pro určení, že (insolvenčním správcem) žalovaný přihlášený věřitel nemá vůči dlužníku označenou vykonatelnou pohledávku (spor o pravost) nebo pro určení, že (insolvenčním správcem) žalovaný přihlášený věřitel má vůči dlužníku označenou vykonatelnou pohledávku v určité (výrokem rozhodnutí určené) výši (nižší, než je výše přihlášené vykonatelné pohledávky) [spor o výši] (R 106/2013, R 3/2014).

62. Pravidlo, podle kterého u přihlášené vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu nemůže být důvodem popření její pravosti nebo výše „jiné právní posouzení věci“ (§ 199 odst. 2 část věty za středníkem insolvenčního zákona), typově dopadá na situace, kdy při nezpochybněném skutkovém základu věci (tedy, nejsou-li důvodem popření pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky skutečnosti, které dlužník neuplatnil v řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí, nebo takové skutečnosti sice byly uplatněny, ale v porovnání s dřívějším rozhodnutím nevedly ke změně skutkových závěrů) měl zjištěný skutkový stav vést k jinému právnímu posouzení věci, než které o něm v řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí, učinil příslušný orgán (R 106/2013, R 3/2014).

63. Může jít např. o situaci, kdy příslušný orgán přiznal věřiteli pohledávku vůči dlužníku jako plnění ze smlouvy, ač plnění mělo být přiznáno jako náhrada škody nebo jako bezdůvodné obohacení nebo o situaci, kdy příslušný orgán sice správně určil (pojmenoval) právní normu, podle které měl být posouzen zjištěný skutkový stav věci, ale nesprávně ji vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval. Přitom je zjevné, že chybné právní posouzení věci příslušným orgánem mohlo vést k přiznání pohledávky věřiteli vůči dlužníku tam, kde by „jiné“ (správné) právní posouzení věci vedlo k závěru, že pohledávka není po právu, nebo že nemá být přiznána v celé požadované výši (R 106/2013, R 3/2014).

64. Nejvyšší soud pak uvádí, že odvolací soud z výše formulovaných závěrů formálně vycházel, na danou věc je však aplikoval nesprávně. Z dovolací argumentace je rovněž zjevné, že význam citované judikatury pro poměry dané věci správně nerozpoznal ani dovolatel.

65. Především jsou nepřesné úvahy odvolacího soudu (jak reprodukovány v odstavci 22. shora), který skutečnosti, jež dlužník neuplatnil v řízení, které předcházelo vydání pravomocného rozhodnutí příslušného orgánu, přirovnává k novým skutečnostem ve smyslu ustanovení § 205a o. s. ř. Skutečnostmi, které dlužník neuplatnil (lhostejno proč) v řízení, které předcházelo vydání pravomocného rozhodnutí příslušného orgánu, totiž mohou být i skutečnosti (skutková tvrzení), jimiž dlužník popírá skutečnosti tvrzené věřitelem (v žalobě, v návrhu na vydání platebního rozkazu nebo v návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu) [tvrdí, že se staly jinak, než tvrdí věřitel, nebo že se vůbec nestaly].

66. Poměřováno úpravou obsaženou v ustanoveních § 86 a § 87 zákona č. [257/2016](#) Sb. je tvrzení věřitele o tom, zda a jak zkoumal úvěruschopnost spotřebitele (úvěrového dlužníka) tvrzením

skutkovým. Stejně tak je skutkovým tvrzením obrana spotřebitele (úvěrového dlužníka) založená na tom, že věřitel zkoumal jeho úvěruschopnost jinak než tvrdí, nebo že jeho úvěruschopnost nezkoumal vůbec (buď v rozporu s tím, co věřitel tvrdí o zkoumání úvěruschopnosti, nebo v rozporu s tím, že věřitel požaduje plnění ze smlouvy o spotřebitelském úvěru).

67. Vzhledem k tomu, že nalézací řízení ohledně přihlášených vykonatelných dílčích pohledávek č. 1 a 2 skončilo právní mocí elektronického platebního rozkazu, je odtud zřejmé, že dlužník v nalézacím řízení žádnou skutkovou obranu neuplatnil. Jestliže dovolatel (coby insolvenční správce) popřel obě dílčí vykonatelné pohledávky (jak popsáno v odstavci 50. shora) proto, že věřitel (žalovaný) porušil povinnost posoudit úvěruschopnost dlužníka dle § 86 a § 87 zákona č. [257/2016](#) Sb. a „spokojil se jen s tvrzeními dlužníka, která žádným způsobem řádně neověřil, ač je povinen ověřit příjmy dlužníka i jeho výdaje“, pak uplatnil (v intencích § 199 odst. 2 insolvenčního zákona) jako důvod popření pravosti a výše těchto vykonatelných pohledávek „skutečnosti, které nebyly uplatněny dlužníkem v řízení, které předcházelo vydání elektronického platebního rozkazu“ (R 106/2013, R 3/2014).

68. Jinak (obecněji) řečeno, jestliže elektronický platební rozkaz vydaný na základě návrhu (žaloby) obsahujícího tvrzení věřitele, že peněžité plnění požaduje jako (konkretizované) nároky vzešlé z platně uzavřené (označené) smlouvy o spotřebitelském úvěru uzavřené s dlužníkem podle zákona o spotřebitelském úvěru, nabyt právní moci a stal se vykonatelným, pak insolvenční správce, který odůvodnil popěrný úkon tím, že věřitel zkoumal úvěruschopnost dlužníka (spotřebitele) jinak, než tvrdil v návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu, nebo že věřitel nezkoumal úvěruschopnost vůbec (např. i rozporu s tím, co tvrdil v návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu), uplatnil jako důvod popření pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným elektronickým platebním rozkazem skutečnosti, které nebyly uplatněny dlužníkem v řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí; o důvod popření pohledávky pro jiné právní posouzení věci nejde (§ 199 odst. 2 insolvenčního zákona).

69. Soudy nižších stupňů tedy pochybily, jestliže popěrný úkon dovolatele (insolvenčního správce) vyhodnotily jako popěrný úkon, v jehož rámci bylo jako důvod popření uplatněno (nepřípustně) pouze jiné právní posouzení věci.

70. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), napadené rozhodnutí zrušil (včetně závislých výroků o nákladech řízení). Jelikož důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí také na rozhodnutí insolvenčního soudu, zrušil Nejvyšší soud (opět včetně závislého výroku o nákladech řízení) i toto rozhodnutí a vrátil věc insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 1 a 2 o. s. ř.).

71. Důvod přikročit ke změně výše rozebrané (ustálené) judikatury k výkladu § 199 insolvenčního zákona na základě argumentace obsažené v dovolání Nejvyšší soud neshledal, když k řádnému naplnění ochrany práv spotřebitele plynoucích z ustanovení § 86 a § 87 zákona č. [257/2016](#) Sb. postačuje důsledná aplikace výše označené judikatury, založená na tom, že popírající insolvenční správce a soudy rozhodující incidenční spor na základě uplatněného popření vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu rozpoznají rozdíl mezi skutkovými a právními námitkami.

Další články:

- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)